

# РАДА

газета політична, економічна і літературна

виходить щодня, окрім понеділків.

Рік другий.

Адреса редакції і головної контори:  
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6.  
біля Золотих воріт.

Телефон 1458.

Умови передплати на рік 1907:

3 приставкою і пересилкою: на рік 6 карб., на вівроку 3 карб. 25 коп., на 3 міс. 1 карб. 75 коп., на 1 міс. 65 к., окрем. № 4 коп.  
За границю: на рік 11 карб., на вівроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 коп., на 1 міс. 1 карб.

За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більш статі, до друку негодні, переходять у редакції 3 місяці і вистаються авторам із коптом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток:

За рядок поперед тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.  
За рядок після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платити за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз.

## Од Редакції.

Під час зборів Державної Думи

## РАДА

щодня містить справоздання про засідання Думи і звістки од власних дописувачів в телеграмах і листах.  
РАДА має власне кореспондентське місце в Державній Думі та Державній Раді.

### Театр „СОЛОВЦОВ“

Сезон 1906—1907 р.

Дирекція І. С. Дуван-Торцова.  
У п'ятницю, 16 лютого, прощальний бенкет А. В. Дар'яль; виставлено буде 1) „РОДИНА“, п'єса на 4 л. Зудермана.  
У суботу, 17 лютого, загальноприступний спектакль; виставлено буде в останній раз: „ЮЛА“, п'єса на 4 л. Жульєвського.  
У неділю, 18 лютого, два спект. уранці по зменшен. цінам „ВЪ ГОРОДѢ“, п'єса у 4 л. Юшкевича. Увечері: „КАЗНЬ“, п'єса на 4 д. Г. Ге 2) „МЕЛАННИЙ І НЕЖДАННИЙ“, ком. на 4 д. Рашкова.  
У понеділок 19 лютого, загальноприступний спектакль; виставлено буде в останній раз: „ЗРОСЬ І ПСИХЕЯ“, др. поема в 6 ак. Жульєвського.  
Готується до вистави нова п'єса Жульєвського „ХАОСЪ“, ком. на 4 д.  
Білеті продаються щодня з 10 год. дня до 3 год. дня і од 6 год. до кінця вистави.  
Головн. Адмінстр. Н. Ізвольський.

### Театр Т-ва Грамотности.

Сезон 1906—1907 року

Дирекція І. С. Дуван-Торцова.  
У п'ятницю, 16 лютого, по загальноприступ. цінам: „ГРЯДУЩИЙ РАЗСВЕТЪ“, по роману Ожешко.  
У суботу, 17 лютого, на користь о-ва робітників по металу: „ВЪ ГОРОДѢ“, Юшкевича.  
У неділю, 18 лютого, два вистави: уранці по загальноприступ. цінам „ШЕРЛОКЪ ХОЛЬМСЪ“ Конан-Дойли. Пор. Протопопова. Увечері „Русская свадьба въ исходѣ XII в.“ Суховина. Вер. уч. хор. з 80 чол.  
У понеділок 19 лютого, по загальноприступним цінам „ТРИ СЕСТРЫ“ А. Чехова.  
У вівторок, 20 лютого, „РАСПАДЪ“, по повісті Юшкевича.  
Каса в театрі відкривена з 10 години ранку до 3 год. дня та з 6-ти години, до кінця вистави.  
Головний администратор Н. Ізвольський.

### Городський Театр.

Російська опера. Товариство оперних артистів.

У п'ятницю, 16 лютого, оп. „ФАУСТЪ“ (в Вальдургової поць), муз. Гуно.  
У суботу, 17 лютого, добродійно вистава оп. „ЛАНМЕ“, муз. Делібо і балет „НАПЕЛЯ“, муз. Верстовського.  
У неділю, 18 лютого, два вистави: уранці по загальноприступ. цінам „АСКОЛЬДОВА МОГИЛА“, муз. Верстовського. Увечері по зменшеним цінам „ДЕМОНЪ“, муз. Рубінштейна.  
На всі спектаклі білеті в касі театру продаються щодня від 10 г. ранку до 2 год. дня і од 6 год. до кінця вистави.

Сими днями вийде з друку друга книжка українського журналу

## „Літературно-Науковий Вістник“

Зміст: М. Чернявський. Огні небес (поема); Д. Лунінович. Вілі паризий вали; Маруся Воловацька. Спомини української селянки; Чернишев. Мрії (поема); М. Грушевський. Справа українських катедр і інші наукові потреби (далі); О. Крижановський. Я бачив, як сонце червоно вставало (поема); Надія Ільницька. Хмарина. Х. Алчевська. Дума—се конвалія віника (поема); І. Франко. Літературна мова і діалекти; в додатку: Поляга. Оповідання Д. Харченко; Ол. Грушевський. Сучасне українське письменство в його типових представниках (далі); Ів. Манджура. З недоукаючої революції; Новіков. Пісні з каземата (поема); Миріам Гарті. Здобуття сурсудина (роман); І. Франко. Свобода і автономія; Бернштейн Берзон. Марі—(роман); О. Білорусенко. Аграрне законодавство в Росії минулого року; Гаралд Гаралд. Пісні про дівчину з руської країни; М. Грушевський. За російської землі; Закардонія. За границю. Бібліографія. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка т. XXIV—Іа. Кресельський. Українсько-Руська Архив. П. Ів. Франко. П. Шевченко. Кобзарь М. Грушевський; Ів. Федорченко. Прірода Боговубилиця—Іа. Франко; Д. Лопатинський. Ілько Палак (драма)—В. Гнатюк; Le Tzarisme et l'Ink-gaine par Roman Sambratovitch avec préface de Bjoernstjerne Bjoernstjerne—Іа. Франко; К. Форунатов. „Національна область Росії“—Гр. Сьогбочинський; Г. Новоторжский. Національний вопрос, автономія і федерация—П. Понятевич; Протоколи Об'єднаного с'їзду Р. Д. Р. П., с'їзду автономія в Стокгольмі в 1906 р. М. Геккер. Книжки, надіслані до редакції. Оголошення.

Передплата в Росії 6 руб. хто платить відразу за цілий рік; на виплат: 1 січня 2 руб., 1 марта, 1 червня і 1 вересня по 1 руб. 50 коп. Подорожні книжки коштують 1 р.  
Редакція і головна контора: Київ, Прорізна, 20, к. 3. (відчинена щодня від 2—5 год.)  
Передплату приймає Головна контора (Прорізна № 20), а також контора „Раді“ і книгарня „Кієвской Старини“. Книжки висилаються при найближчій розсилці.  
Видавець М. Грушевський. Редактор Ф. Красицький.

Скрипки по 2 карб. 50 коп., 3 карб., 4 карб., 5 карб., 6 карб., 8 карб., 10 карб. і дорожчі.
Свички по 40 коп., 50 коп., 75 коп., 1 карб. і дорожчі.
Гитари по 3 карб. 50 коп., 4 карб. 50 коп., 5 карб., 6 карб., 7 карб. 50 коп., 10 карб. і дорожчі.
Балабайки від 1 карб. 25 коп. і дорожчі.
Іларнети та Флейти по 4 карб., 4 карб. 50 к., 5 карб., 6 карб. 50 к. і дорожчі.
Гармоні російськ., італійськ. струн. одност. від 1 карб., двохрядні від 10 карб., трохрядні від 25 карб. і дорожчі.
І всякі інші музичні струменти та все, що до них потрібно, в головному деп-му музичних струментів і нот

**Г. І. ПЕНДРИШЕК**, у Києві, Хрещатик, № 58.  
Г. ч. д. 56—122

### Останні вісті.

До виборів.

— Петербург, 14 лютого. По 13 фев. вибрано 466 членів Думи; серед їх—лівих 228, в тому числі к-д.—75, радикалів—3, міжпартійних—12, націоналістів—45, в решті цифри проти попередніх телеграм агенства не змінилися.  
— Петербург, 15. Сьогодні відбулось перше зібрання виборщиків Петербургу. Уділь тільки виборщиків к-д. Виборщиків з лівого блоку і робітничої курії не прийшли на зібрання. Прохання про те, щоб було дано одне місце представником і приважиликів не прийнято. Виставлено опутатами: Гессен, Кутлер, О. Григорій, Петров, Струве і Федоров. Шесте місце ішено дати робітникам по вибору робітничої курії.  
Перед Думою.  
— Петербург, 15 лютого. Сьогодні в Царському Селі обміркувалися переліки одривати Думи. Ухвалено, що

тронної промови не буде. Привітання прочитає д. т. с. Голубев. Пропозиція—включити в привітання докір першій Думі—одкинуто.  
— Петербург, 14. 18 фев. має бути рада лівих депутатів про вибори президенту і відповідь на тронну промову. Трудовики почали організувати думську фракцію, закладено бюро її. Центральний комітет к-д. думає висунути кандидатуру за товаришів президента Думи одного трудовика і одного поляка. Обговорювалося питання про амністію, але відкладено до завтрашнього пленарного засідання комітету, де буде обговорено питання про відповідь на тронну промову.  
16 фев. одриваються засідання парламентської фракції к-д.  
— Петербург, 15. Сьогодні відбулось розподілення місць в Д. Думі для журналістів; одне місце одведено „Кієвской Мысли“.  
— Петербург, 14. „Русь“ пише, що в Чугуєві на базарі селяне обступили депутата Харківської губ. Литвинова, прохючи заступитися за їх, допомогти ну-

жді. Литвинов дав їм раду скласти притовори і звертатись, поминувши поліцію та начальників, просто до його—їх заступника. Городові поведи депутата в поліцію, але через годину його було звільнено надзаварелем.  
— В П'ятигорську на зустріч депутату Горбунову на вокзалі зібралось 3.000 народу; недалеко стояли козаки з рушницями. Депутатові було піднесено хліб-сіль і квітки. В супроводі народу, при вигуках: „ура“, депутат попрямував на квартиру. Порівнявшись з тюрмою, народ спинився і всі просіявали: „Вы жертвою пали“. Вікна в тюрмі одчинилися і замкамі звітди загукали: „хай живе депутат, нехай живе Дума“. Народ заспівав марсельезу.  
В свободі Миколаївській, астраханської губ. скількох тисячний сход зустрічав хлібом-сіллю депутата—селянина Білєва; він обіцяв стояти за інтереси трудящих, добиватися землі і волі і не вьяз 100 карб., що були зібрані йому на дорогу, просючи поділити ці гроші між селями політичних, батьків яких замкано в тюрми. З вигуками: „ура“ Білєва понесенено на руках додому.  
— Петербургське телеграфічне агентство повідомило чужоземні газети, що питання про воєнну диктату, в зв'язку з роспуском Думи, не обговорювалося. (Русь).  
— В „Русском Знамені“ надруковано телеграму, послану за підписом Юзефовича кійськими патріотичними партіями на Царське ім'я в Царське Село, де, між иншим, говориться: „при заповні, що обманув совістість, народ не опромігся скрізь дати тоби справжніх представників своїх. Літайся таким же самодержавем, як і в старовину“.

— Петербург, 12. „Русь“ переказує, що Щегловитов прислав Столипіну мотивовану одмову пошукати до суну Лілєва; видача авану і вся справа, на його думку, є злочин, за який одповідає тільки Гурко. Продовольчий одділ, незадовольний поясненнями міністра справедливости, передав справу юрисконсульту. Виговану в приводу цього спеціальний доклад для Думи, пояснювати який буде Гербель.  
— „Нов. Вр.“ пише, що вчора ввечері на рейки імператорської залізної дороги, недалеко од вакзала, невідомим чоловіком покладено шухлячку з бомбою. Коли кондуктор хотів його затримати, невідомий втік у фіртку, яку одкинув підібраним ключем і, плінгуючи на звозчика, що тут підкинував, зник. Увечері сподівався приїзду з Царського Села великого князя Миколая Миколаєвича.  
— Міністерство фінансів не згодилось дати бюджетній комісії к-д. приходо-росходного нарису на 1907 рік, мотивуючи одмову тим, що його буде введено негайно по одкритті Думи. Комісія, розглянувши приходний нарис, признала дефіцит, показаний міністерством, намісним підтвердженням.

— „Товарищ“ сповіщає, що „союз руського народа“ по телеграфу звернувся з проханням до Царя передати справу Герценштейна російському судові.  
— Петербург, 14. Одкриття засідань Державної Ради призначено на 20 фев. в 5 г. дня. Одкриття сесії Думи доручено товаришів президента д. Ради Голубеву. Перед одкриттям Думи в годину дня буде одслужено молебня.  
— Петербург, 15. На Зелений ул. петербургської сторони в величезному будинку, де живуть робітники, несподівано викрито склад бомб і револьверів. Арештовано більш 50 чоловіка. Трус одбувається далі.  
— Москва, 11. „Нов.“ пише, що родичами Шмідта подано телеграму до губернатора про те, що вони мають серйозні підстави думати, що Шмідт не сам себе убив, а що його забили, і через те просять його пороти при ескортах професорів. Родичі Шмідта кажуть, що останніми часами він скаржився родичам на погрози тюремних прислужників забити його.

Київ 16 лютого 1907 р.

Учора на загально-студенській збірці кійських студентів одноголосно прийнята була резолюція про засновання кафедр на кійському університеті. Для студентів, що зібранихся в кількох тисячах на збірці, справа про кафедри була такою ясною, такою життєвою, що во-

ни не могли навіть допустити думки, щоб можна було вагаться, чи сперечатись з приводу неї. І як все життєове, все, що стремить до поступу, до волі, до розвитку—завше знаходило гарячу прихильність і допомогу з боку демократичного студентства, так само не могло не зустріти цієї допомоги і справедливе домагання українських студентів. Як один чоловік тисячна збірка студентів прийняла резолюцію, в якій ганьбитись поведження реакційної професури університета і прилучає свій голос до голоса українського студентства.  
Таким чином демократичне студентство дало новий доказ свого демократизму, своєї політичної зрілості і відваги стати завше на бік ображеного і зневаженого в його боротьбі за право. Українське громадянство, цілий український народ мусить з глибоким моральним задоволенням вітати загаль кійського студентства, за ту щирю допомогу, яку він зустрів з боку кійських студентів в справі українських кафедр.  
І хай буде ганьба „фарисеям офіціальної науки“, що звважаються ображати цілий український народ в його певучих духових потребах і саме в той час, коли ці потреби відчувуються так гостро, як ніколи раніш.

Не може бути сумніву, що Моральна перемога наро- вибори до другої Державної Ду на бюро-кратією. більшим і важнішим, як які—небудь вибори до парламенту в якій не-будь иншій країні, де конституційне життя іде вже менше більше спокійно своїм Утертими шляхом.  
Треба знати, що ці вибори—не наслідок роспуску першої Державної Думи. А роспуск першої Державної Думи,—це наслідок боротьби її з правительством за справжню конституцію, боротьби, в якій поки-що переможець вийшов правитель-ство. Коли переказати цей роспуск першої Думи, що перемогу правительства над Думою, на мову західно-європейських конституційних порядків, то прийдемо до того виводу: роспуском Думи, правительством або риншаскою повернути старі, самодержавні порядки,—або воно прийшло до переісвідчення, що перша Дума не представляла вірно настрою народу, не виявляла як слід народних інтересів і через те, роспуском її, правитель-ство хотіло дати народові змогу вибрати собі таку думу, якої йому справді треба.  
А що правительством назначило нові вибори, то потверджується останне, тоб-то, що роспуском першої Думи правитель-ство хотіло дати народові змогу вибрати собі таку думу, якої йому справді треба.  
Так каже логічний вивод з сучасного політичного становища в Росії.  
Але жорстока дійсність сучасного російського життя каже більше, вона каже, що правительством всіма способами хотіло примусити народ вибрати таку другу думу, якої йому, народові, треба не на його думку, а на думку правительства.  
Весь той страшний час, який ми переживаємо від роспуску першої Думи аж до теперішньої хвилі,—воєно-полєвій суди, повна свобода для агітації „істинно-русских“, загнання всіх опозиційних партій в підземелля, сенатські пояснення виборчого закону, російська „свобода виборчої агітації і виборів“,—все те мало одну мету: тах, що найбільш активно борються за волю, замкнути в стінах тюрем, інших залякати, інших же допустити до виборів через сенатські пояснення, інших не допустити з проповіддю своїх ідей до виборів,—щоб таким чином до виборів стада тільки мала частина людности: ті, що підтримуватимуть теперішній лад і ті темні, що відокремлені від свідомих громадян, не знаючи, куди йти, підуть за „істинно-русскими“ гаслами...  
А одначе, не вважаючи на такі важкі умови, народ сказав на виборах зовсім инше слово, ніж хотіло правитель-ство. Загалом беручи, народ посилав в другу думу ще більш непримиримих ворогів теперішнього режиму, ніж посилав у першу.  
А це значить, що на виборах другої Думи народ не тільки став на бік першої Думи в її боротьбі за справжню конституцію, але що він став у дій боротьбі ще більш непримиримий ніж перша Дума.  
Вибори до другої думи, це блискуча перемога народу у боротьбі за справ-

жню конституцію в Росії.  
Але ця перемога—поки-що тільки моральна. Власть у державі має не кабинет з волі Думи, а кабинет Столипіна, а кабинет розгону першої Думи, воєно-полєвій судів і російської свободи виборів“.

### До виборів по Україні.

Вибори на Україні вже закінчилися. По де-яких, губ. як от чернігівська, катеринославська та на Кубанщині, вибрано людей поступових, а між ними чимало селян з певною партійною окраскою.  
Це очевидно свідчать про те, що від часу перших виборів політична свідомість широких народних мас значно поосунулась наперед. Цьому допомогла з одного боку діяльність першої Думи, а з другого боку, як не не дивно, діяльність після Думи уряду. Страшенна реакція, що опанувала країною після розгону Думи, штовхнула у ворожий урядовий табір нові, до того інертні маси, а колишні опозиціонери одсовувала все далі назад. От через що серед послів до Державної Думи від місцевостей України, значає-ніше вище, ми бачимо менше невзрачних, безпартійних осіб, ніж торік, от через що більшість теперешніх послів належить до крайніх лівих партій.  
Але дивним здається на перший погляд, чого до інших губерний тієї ж України, а саме по Полтавщині, Волині, Бессарабщині та Херсонщині послами до Думи пройшли майже виключно „праві“. Не може бути, щоб по цих губернях народ стояв на боці уряду і не бажав ніяких державних змін, не бажав волі.  
Наше здивування почасти усунеться, коли ми глянемо на виборчу арифметику, яку утворив уряд і яка показує число виборщиків од різних верств громадянства. Ми знаємо, що всіх виборщів поділено на чотирі курії: городську, крестянську, курію земельних власників та робітничу. Число виборщиків од різних курій по різних місцевостях не однакове.  
В одних місцевостях переважає одна курія, в других—друга.

Які курії дають прогресивних виборщів, а які реакційних—це ми можемо сказати наперед, пригадавшись до класового складу їх. Так, робітничу курію майже виключно дає виборщиків крайніх лівих, але їх число таке не значне, що вони не можуть вливати на вибори посла до Думи.  
Ми можемо їх навіть не брати на увагу і лічити, що робітничий клас позабавлено виборчих прав.  
Далі курія крестянська і городська дають переважно прогресивів; зате від земельних власників проходить майже виключно „праві“. Таким чином в місцевостях, де більшість виборщів городяне і крестяне, ми можемо наперед сподіватися, що у Думу пройнуть прогресисти.  
Але там, де переважають виборці від курії земельних власників, напевно в Думу буде обірано реакційного посла.  
Число виборщиків різних категорій на Україні в губерніях, що дали поступових послів було таке:

Число виборщиків.		
Від з'їзду городських виборців і упов. земельних власників від ніків. волост.	Від з'їзду крестянських виборців і упов. земельних власників від ніків. волост.	Від з'їзду робітничих виборців і упов. земельних власників від ніків. волост.
Київська	151	74
Катериносла.	97	38
Чернігівська	100	50

Беремо тепер групу українських губ., що дали „правих“ послів.

Число виборщиків.		
Від з'їзду городських виборців і упов. земельних власників від ніків. волост.	Від з'їзду крестянських виборців і упов. земельних власників від ніків. волост.	Від з'їзду робітничих виборців і упов. земельних власників від ніків. волост.
Полтавська	72	109
Бессарабська	64	56
Волинська	109	86
Херсонська	81	69

Ми бачимо, що в першій групі число виборщів од міст і волостей значно переважає число виборщів од земельних власників, за те в другій групі на Полтавщині—виборщиків од міст і волостей разом складають абсолютну меншість, а в решті губ. вони разом тільки трошки переважають число виборщів од земельних власників.  
Таким чином цих губерний досить, щоб де-які виборці з крестянської та городської курії прилучаюся до виборців од земельних власників, і вже прогресисти бесилі провести свого посла до Думи.

Торік під час виборів до першої Державної Думи між виборцями в курії земельних власників брали участь у виборах і селяне, що мали власну не надільну землю і це мало великий вплив на ход всіх виборів. Але сенатські положення, змінюючи виборчу систему і порушивши основні закони, позбавили селян таких виборчих прав. Це особливо велике значення має для лівоберезної України, бо тут найбільше селян, козаків, які користувалися цим правом. Вважаючи на це наші послы мусять докочне порухатися в самій Думі питання про незаконний вчинок сенату.

Д. Песчанський.

### З газет та журналів.

В справі голодного страйку українських студентів у львівській тюрмі, який, як відомо, закінчився повним поразкою галицьких судових властей, зазначає „Діло“, що тут багато помогла віденська преса.

Голос віденської преси зробив своє. Австрійське правительство, що досі все йшло під лад полякам, мусило в цій справі змінити фронт, бо з хвилю, коли про події в Галичині заговорили світова преса, компромітуються не тільки поляки, але й ціла австрійська держава. Австрія дозволяє полякам заїздити в Галичину „по ярмиськім“ доті, доки світ про це не знає. Коли ж вість про поведінку наших студентів, а зокрема про причини, які викликала їх крок розуки, продерлася по-за Галичину, віденське правительство мусило крикнути до своїх протегованих: годі уже врядиня зробити витягнення цієї справи перед форум європи, покаже факт, що після кожної статті в „Nene Freie Presse“ суд що хвилю змінював свої постанови, хоч не змінював обставин, які викликали попередню постанову. Випускники наших студентів, це великий триумф світової преси.

Даді газеті переходить до тактики, якої трималися студенти. Як цілий український народ, так і університетська молодь вичерпала в справі, яка її безпосередньо обходила, всі легальні способи боротьби. Молодіж зробила вивиде, як наш загальний вивид і перевердження, що дотеперішніми способами боротьби не виграємо нічого навіть у такій справі, яка вже порішана нам на користь основними державними законами і за яку ми зовсім не повинні боротися. Це перша заслуга молодіж, що вона, хоч тільки молодіж, показала цілому народові дорогу, на яку треба нам ступити, коли хочемо побороити наших безперемонних ворогів, як в краю, так і в Відаї.

На публіциста „Нового Времені“ д. Меньшикова неначе сходить часом— правда, дуже нечисто— який „святій дух“ і тоді в його статях попадаються зовсім справедливі уваги, характеристики і т. д. Це йому трапилося так ж в „Письмахъ къ ближнимъ“, надрукованих у фельетоні „Нового Времені“. Ось послухайте:

Серед роззолочених пареворців, де чере мовні заступати розум, а откет—моральність, навіть визначити ума знавати до парадла: в них нема особистого розуміння річей, бо їх обовязує загально-приватне. А загально-приватне все чере і не правдиве, що воно загально, не індивідуальне...

А ось вам ще—погляд д. Меньшикова на правительствені круги:

Навіть у політичному розумінні вони являлися пілітстами, людьми, яким ніщо не дорого, нічого не жалю. Во справді, з дня на день, протом десятиліть говорити у відповідь на найгорячіші питання: „какъ будетъ угодно его—стув“, чи це не пілізізм? Чи це не безнастанна, „въ ісихоложемъ порядкъ“...

### Народна освіта в Полтавщині.

Полтавщина—одна із тих губерній, які навіть найзапекішіх вороги українського народу визнають „чисто-малоросійськими“. По всьоднюму перепису 1897 року виявилось, що в Полтавщині 92,9 проц. людаости своєю рідною мовою визнають українську. А коли до того ще зауважити, що переписе робили російські урядовці, які при абранні матеріалів безперечно керувалися русифікаторськими тенденціями, то можна сміло прийняти, що українці в Полтавщині 93—94 проц. Тим то ця губернія може служити і для решти України зразком, типом при обговорюванні таких питань, як от, напр., шкільне. Протежистини за тми, як одбувались заведення школи національної та прищеплювання школи русифікаторської на Полтавщині,—ми зрозуміємо становище шкільного питання, взагалі на Україні і знайдемо ключ до його розв'язання. Полтавщина єсть типична для України губернія між иншими і, чере те, що вона більш, ніж усі інші українські губернії, має свою спеціально-хліб робельську фізіономію. Так із введеного вже переписа 1897 р. видно, що із загального числа людаости Полтавщини (2.778.151 ч.) більше ніж 4% (2.267.262 ч.) жило виключно хліборобством, і тільки менше 1/5 (18.38 проц.) людаости здобували собі хліб иншими засобами. А відомо, що усіа культурно-історичні здобутки, усіа національні ознаки—мова, звичаї, цілі і т. н.—довше тримаються у селі, ніж у місті, довше серед хліборобів, ніж серед міських мас. Наслідки, які дала русифікація школи іменно в таких стійких осередку українства, яким—через значенні причини—являється Полтавщина, дуже цікаві. Вскі Побідоносцеві, князі Мещерські та їм подібні „гасителі духу“ можуть з великим задоволенням дивитись на діла рук своїх—вои досягли своєї мети.

Перед нами справоздання полтавської земської ради за рік 1905. На стор. 22, під рубрикою „становище початкової народної освіти в Полтавщині“ знаходимо такі цифри: „По даним державного перепису 1897 о. число грамотних у Полтавщині складало 16,9 проц. усієї людаости, при тому грамотних чоловіків було 27,8 проц., а грамотних жінок—6,3 проц.“ і далі: „Грамотність в містах (городах) Полтавщини досягла 39,8 проц. мійської людаости, грамотність же в селах—тільки 14,4 проц.“

По окремих повітах—читаємо далі у справозданні—грамотність людаости дає оттакі цифри: прилуцький—17,1 проц., роменський—14,6 проц., кобеляцький—14,4 проц., дохвицький—13,7 проц., кременчуцький—13,3 проц., зінківський—13,2 проц., гаряцький—13,0 проц., золотоніський—3,0 проц., хорольський—12,5 проц., лубенський—12,4 проц., млигородський—12,2 проц., перяславський—1,8 проц., полтавський—11,8 проц., константиградський 11,3 проц. та пирятинський—11,0 проц.“

Наведені цифри настільки красномовні сами по собі, що майже ніяких пояснень не потрібно. Бо справді, яка нація може вважатися такою цифрою, як 16,9 проц. грамотних? Навіть Центральна Росія,—ця клясична країна заботити та темрява—навіть вона налічує щось біля 23 проц. грамотних, а м-сковська губ. мо же навіть виставити таку солдну для Росії цифру, як 54,8 проц. грамотних чоловіків та 25,5 проц. грамотних жінок.“

Але жини Полтавщина якійсь вияток? Може інші українські губернії дають не такі сумні цифри? На пренедакий жалю, цифрові дані про решту „цілю українських“ губерній доводять нам щось инше. Так виявляється, що в Харківщині становище народної освіти єсть сумніше, ніж в Полтавщині—усього грамотних в Харківщині 16,7 проц. Трохи вищу цифру грамотних дає Чернігівщина (18,5 проц.) мабуть чере те, що в ній єсть декілька неукраїнських повітів.

Полтавщина ж по своїй безграмотності

зрада всім житевним народним потребам! „Какъ прикажете“, „согласно вашиму предначертанію“—це в суті річі державний крах, багрокрото власті, але цього саме й не завважали...

Справді доходить уже до краю, коли вже й д. Меньшиков мусять так писати!

Говорачи про те, як уникнути конфлікту між теперішнім кабинетом і Думою, „Кіевская Мысль“ пише:

Говорити зараз про строго парламентарне министерство французького типу не можна хоч би вже чере те, що відносини парламентарних партій ще не вивислися і сподіватися, що зараз складеться думська більшість, нема ніяких основ. В першій Думі, яку справедливо називали кадєтською, к-д партія могла рішитися взяти на себе татар-виконуючої власті, до якої була близька. Тепер становище инше. Министерству, складене з членів к-д фракції, було б виставлене на гострі напади і з правого і з лівого боку і геть би могло б продержатися більше двох тижнів.

Через це газета не бачить ніякого виходу з теперішнього становища, яке або заміна бюрократичного министерства кабинетом досвідних ліберальних громадянських діячів, або другий роспуск Думи, який вилне державу в іще більше безладдя.

Министерство громадянських діячів може користуватися довір'ям більшої частини Думи, коли воно перше всег уміє добути амністію, а далі виводити країну від усіах постанов про охорону і дату людаости „од-визнати“ і користуватися „свободами“ хоч-би в межах „обязательнихъ законовъ“,—доки держава Дума не прийме законопроектів, що забезпечуватимуть справжній свободи, а доки ті закони не буде затверджено верхньою властю.

Проф. П. Кулаковський обговорює в „Новомъ Времені“ питання, чи бути університету в Варшаві й коли його відкрити? Для нас важна не його відповідь, а та підлітжна аргументація, якою він послуугується. На його думку таке чи инше рішення в справі варшавського університету означає, чи вдасться полякам чи пі пробити діру у міцній досі будові російської державности. Коли б поляки пробили хоч найменшу діру в університетському питанні, тоді не трудно буде пробити діру і в суді і в адміністрації. Дивлячись на усіа польської агітації, німецькі „обосаєденці“ заговорили вже про переміну варшавського університету на колегіальний німецький дерптський. Ми не зауважили б, коли б татари заговорили тепер про переміну казанського університету в спеціально мусульманський—татарський на державний кошт...

В Росії університети—державні інституції і служать не для якоїсь одної народности, а для всіх підданых російської імперії,—очевидно, для укренлення російської державности... Тільки шанов. автор забуває, що його погляд—не погляд того режиму, який уже в Росії віджив своє...

### Воля преси.

Відомости про те, що воля преси вже запанувала по всій Росії, надходить з усюди.

Не що давно телеграф сповіщав про ті засоби до стверження волі преси, яких живняє керівний генерал-губернатор. Тепер можемо повідомити про ті засильства, які живав в сій справі і херсонський губернатор. Один з преplatників „Р. В.“ просить часопис на час не висилати йому номерів „Р. В.“, чере те, що в тім місті, де він живе, губернатор загадав всім почтовим служачим надати всі воступи видання йому, губернаторові, а не преplatникам.

До цього рахунку заведено й „Рускія Вѣдомости“. І привизначений до всього російський чоловік мимоволі остовніє, зустрічаючись з актами такої сваволі. Незаконні вчинки херсонського губернатора не повстає тільки з надживання законів про пресу, він точне й право не займаности приватного листування та приватної власности, він ламає й права видавців, і права читачів. Уже другий рік минає з того часу, як объявлено людом російській конституційну волю, не забаром збереться й друга Дума, а російський обиватель все мусять ще міркувати, чи бажає губернатор, щоб він, обиватель, читав ту часопис, а не випу. Министерству видає циркуляра про скасування особисті пензури з бібліотек та народних читальнь, а губернатор урядові цензуру на преplatників часописів.

Правду мовив Століпін, коли впеваля корреспонденту Times'a, що Росія залжива королі конституційної волі, перед якою мусять спасувати гнилий захід.

(Р. В.)

„Телеграф“ подає дуже цікавого „секретного“ циркуляра начальника нижегородської поштово-телеграфної округи. З відомостей министерства внутрішніх справ дозналися, що редакції деяких столичних та провінціальних часописів, що суть органами нелегальзованих партій, або взагалі визначаються протиурядовим напрямком,—розсилають свої видання у волосні правління, без преplatити, дурпо! (!). Вважаючи на те, що волосним урядам забороноє нині предлачувати часописи протиурядового напрямку, министр внутрішніх справ загадав поштово-телеграфною відомству,—аби й урядові екезяміри тих видань, надіслані волостним, станічним, гмініним та селським урядам, або й урядовим особам органів селянського самоупраудження,—не видавати з пошти, а подавати місцевим губернаторам на знищення.

Про вищеведене повідомлюють начальники уряджен. До того ж додано і список періодичних видань Звідуючий оком ефімов. Ділопрізводитель (підпис нерозбірний).

Але цікаво, як доводуватиметься пошта, чи дурно, чи за гриміси посилають видання? На адресі ж того не значать. А зрештою, циркуляр дє повну волю „конфіскувати“ всі видання.

Як тільки треба процес такої „конфіскації“ юридичною термінологією волавити?

Такого ж саме „секретного“ циркуляра розіслав й начальник кийського поштово-телеграфного кола—д. Цепаєвський. Западалий урядовець додає ще до того й список „заборонених“ видань. Довга та ніяка. На думку начальника кийського поштово-телеграфної округи, всі часописи, які коли істнували і нині істнують, крім чорносотенних, мусять бути „заборонені“ сільським урядам, і навіть особам, служачим у тих урядах.

(К. Г.)

### По Росії.

Голод з відомостей Вільного економічного товариства. 12-го февраля відбувся

васідання голодної комісії вільного економічного товариства. З докладу секретаря виявилось, що зусиди надхотять страши вісти про тяжку біду. Урядова записка припізнаюється, та й не вистарчає її. Черволий хрест, хоч і засновує у багатьох місцях столові, але швидко вони переставать працювати, хоч ще й живуть на паперах. В деяких повітах голодує 35 проц. людаости. Голодають однаково і люде й худоба. Худоби і коней пропаде вже 50 проц. Але найгірше становище бідолашних діток: ідуть, сердешні! старцювати по бітих шляхах. До всієї ж біди ще й поліція гальмує справу. Так наприклад у нижегородській губ. поліція не дозволила П. Казанцеві, яку спеціально послало на те товариство, узаштовувати столових, ще й підписку хотіли з неї взяти, що вона більше не буде працювати там. Казанцева підписку дати одмовилися, а вільне економічне товариство поскаржилося в тій справі міністрові внутрішніх справ. 10-го февраля прийшла нарешті відповідь од департаменту поліції, що місцевому ісправникові загадують не забороноєвати влаштувати столових. Кересондент італіяньської часописі Гвідо Пардо був у свіджеськім та тетюськім повіті казанськой губ. „Голод стоїть там, каже корреспондент, на межі з смертю. Спустошені села, ні хліба, ні паші“. Він на свої власні очі бачив, як родичі продавали маленьких дівчаток татарчак.

У Гвідо склалися з приводу всього, що він бачив, певна думка,—що коли не буде глибоких соціальних реформ—неминуче востане селянська війна.

Гр. П. М. Толстой росповідав про урядово продовольчу запомогу у Пензенській губ. Замість 11 мільйонів пудів купили тільки 6 мільйонів пудів.

Видати хліб не по правді, каже Тостой, обміркують, обвештують люде. На місці не має до помічі люде, треба їх, на думку графа, прислати з осередку Росії „бо місцеві культурні осередки аруйновано“.

(Р. В.)

Чуття про повстання в Фінляндії. До Петербургу надійшли чутки про те, ніби рух у Фінляндії вже так піднісся, що фінляндці наважались цілком відокремитися од Росії. Через те ніби й виклякмило Герарда до Петербургу, щоб довідатися в нього, як стоїть в дійности справа і чи не треба мобілізувати військо, щоб погальмувати можливе повстання. Кажуть, що Герард запевняє в тім, що чутки про бажання Фінляндії відокремитися од Росії безіставні і відомости про невеликий рух значно побільшені. Через те він вважає, що вживати екстремних засобів цілком непотрібно.

(С. П.)

10-го февраля у державним контролі говорили, ніби Шванебах вже пішов у відставку, а чере кілька днів вже буде оголошено і наказ про те.

(С. П.)

Таврійський палац готують з усіх сил до визначення терміну. Сотні робітників працюють. Скрізь 10 февр. вже скінчили прийом нижчих служачих у палаці.

Всіх, кого приймають на службу, попередю показують чинам охоронного відділу, а вже відділ збирає всі можливі відомости про кожного служачого, і тоді вже забезпечує своєю рекомендацією.

— Амністія. В питанні про амністію бюрократичні сфери прийшли нарешті до певної думки: дати в перші дні Думи тільки часткову амністію, а власне звільнити з тюрм тільки тих, кого тримають там по підозрінню. Дальніші кроки поки що визнаються неможливими.

(Р. З.)

— Заступники робітників Выборгської сторони (у Петербурзі) постановили ознаймувати день відкриття Державної Думи, в якій будуть засідати наші ширі заступники, оградком на оден день і агітувати про те по заводах та фабриках.

(Р. В.)

— Слово архимандрита Михаила з приводу покликі ієромонаха Іліодора „Де ми? Више високошаповий архимандрит. Де втратили ми й решту поваги до запевнень нагорної проповіді Христової?“

З огляду й з жахом розглядаючи хижий, нелюдський зміст поклику Іліодорова, архимандрит питає: А чи даю було сьому священникові архирейське благословення на таке „патрістичне“ діло? Можна з певністю сказати, що такого благословення не давано йому, бо він, редактор своєї часописі, друкує свої поклики в органі чужім. А коли так, то чи не час сповістити всіх, що ніколи не може бути дано благословення—„на кров“, що вся діяльність, весь дух Іліодора, ва думку архирейв та священників, злочинніш од вбивства й грабжу на биті шляху. З ним, чи не з ним благословення церкви? Через нього архирейска висилають з великого, давнього міста в Сімбірське. Може саме чере те, що він не дав свого „благословення“ на такі „діла“?

(С. П.)

— Невенні чуття. У Петербурзі повстають зловісті чутки... Говорять про якісь таємні заговорення „союз русского народа“,—про невенні наради між ватажками союзу та значними особами з ріжних кол. Росповідать про вироблений вже план контр-революції, першим кроком якої має бути патрістична маніфестація, призначена ніби на 17 февраля.

(Р. С.)

— Незвичайна справа. 12 февраля у вичем диспінчарним приуотстві Прав. Сенату слухали справу, яка рідко трапляється: з наказу міністра юстиції розглядали справу про члена Виленської судебної палати Сварягина та члена елецького окружного суда барона Врангеля, які одмовилися послушати відомого циркуляра міністра внутрішніх справ, що забороноєвав урядовцям приймати участь у нелегальзованих партіях.

(Р. С.)

— Одгуки мосновського повстання. Офіційні відомости п дають, що за часе мосновського повстання 1905 року у бойових дружин революционерів одібрали 152 ружинці і 446 револьвера, переважно зопсованих. Але друзинники упевняють, що ті-ж офіційні відомости приховали значну кількість доброї зброї новітніх зразків: дробомети Браунера, ружинці Мауєра, револьвери Борх-рда, Люгера та Мауєра.

(Тел.)

— Облога ради професорів в медичній академії. 10 февраля студенти в медичній академії обложили залу, де засідала рада професорів і позаймали всі помешкання навколо залу. До студентів вий-

1) К. Фортунатов. — Национальная область России ст. 8.  
2) Отчет полтавской губ. земск. управы за 1905 г. ст. 4—5.

1) Отчет... ст. 22.  
2) Ibid, ст. 22—23.  
3) Статистический справочник, изд. „Земля и Воля“, ст. 7.  
4) Стат. справ., ст. 7.

1) Отчет... ст. 22.

1) Отчет... ст. 23.  
2) Отчет... ст. 23.  
3) Статистический справочник, ст. 44, (вып. I).

М. Гетьман

шов секретарь конференції проф. Діанні і йому подали таку студентську заяву до конференції.

„Двох товаришів, позбавлених по 279 ст. чекан смертної карою. Суд має одбутися 13-го лютого. Звертаємося до конференції і просимо її звернутися до міністра в цій справі, та прохати його полегшити їм долю. Спочатку конференція одмовилась вводити волю студентів. Настрий студентів тоді став вже погрожує, вони ще раз звернулися з своєю вимогою до конференції. Через кілька хвилин проф. Діанні повернувся і оголосив, що конференція згодилася звернутись в сій справі до міністра.

(Тов.)  
— „Союзнники“ вимагають субсидій. „Союз руського народа“ вважачи потрібним мати на агітації свій власний думський орган—визнав потрібним звернутися до уряду, з проханням субсидій.

(Тов.)  
— З'їзд депутатів політичних засланців Наримського краю звернувся до піроговського товариства лікарів з проханням прислати потрібні ліки. Бюро до того подає, що організувати аптечки в Наримському краю легко через те, що там є багато товаришів засланців фельдшерів та фармацевтів. Медикаменти треба вислати учителям Маркану у Нарим. Уряд Піроговського Товариства постановив прийняти щиро участь в сій справі.

(Нов.)  
— До справи Гурна й Литвина. Слідство, доручене сенаторові Варварину, одразу ж натрапило на такі ясні докази злочинства Гуркового, які цілком підкріплюють обвинувачення, зняті проти Гурка і деп. Державної Ради. Через те слідчі мають надіслати до 1-го деп. Державної Ради заяву, щоб офіційно примусили Гурка покинути посаду товариша міністра внутрішніх справ. Уже, кажуть, виявлено, що прикладу до суду й урядовою продовольчої радю — Капустина. Варварин каже, що сподівається скінчити слідство за 5—6 тижнів.

(Тов.)  
— Жалібний рахунок. За сім днів покрано на смерть 17 чоловік, а разом з попередніми покрано на смерть до 9-го лютого 7—30 ч.

**З життя партій.**

— З'їзд російської соціал-демократ. партії. Центральний комітет рос. соціал-демократ. партії скликає загально-державний з'їзд, який відбується або в меклах Росії, або ж за границею. З'їзд виробив ось який порядок денний на цей з'їзд: 1) Повідомлення центрального комітету щодо його діяльності та організаційної роботи. 2) Найближчі політичні завдання. 3) Державна Дума. 4) Законодавча діяльність правительств в аграрному питанні. 5) Організація робітників: робітничий з'їзд, ради робітничих депутатів, ради повномочних. 6) Партія і професійні спілки. 7) Організація партійної фракції в Думі. 8) Національне питання. 9) Організаційні питання. Цими днями центральний комітет розіслав вказівки, як вибирати заступників партій на цей з'їзд. (Н. Мір. № 2).

— На конференції московської групи меншевиків зроблено доклад про те, як повинно поводитись фракції в Думі. Докладчик казав, що робота в Думі повинна мати не тільки агітаційне, але й конституційне значіння. Тактика меншевиків повинна бути ось яка: Разом з всею опозицією проти реакції, разом з крайньою демократією проти кадєтів. Більшість конференції пристає до думок докладчика. (Тов.)

— В Одесі, в університеті, заступався підполіт спілки руських людей. До цього гурта пристає декілька чорносотенців студенти. Новий гурток ходив на поклин до генерала Каульбарса. (Р. Са.)

— „Русское Слово“ сповідає, що черговий загальний з'їзд партії народної свободи буде не раніш, як 10 марта.

— На кількох останніх зборах центрального комітету на-дів розробляли проект реформи місцевої самоуправи. В проект вводяться принципи демократизації місцевої самоуправи. (Р. Са.)

— Головний діяч октябристів А. Гучков зараз працює над проектом нового виборчого закону. Цей проект, зараз як тільки скінчить його д. Гучков, буде поданий Столишину.

— Останніми часами в спілці рівноправності євреїв раз по раз викликають подія. Це видно дуже добре з того, що в самій спілці видно вже як чотири групи—„народна група“, „народна партія“, „демократична група“ та „Сіоністична група“. Цей поділ викликає потребу порадитись, чи далі істнуватиме спілка, чи ні? І от 10 лютого це питання обговорював центральний комітет з участю кількох провінційальних членів—Прийшли до тієї думки, що треба незабаром скликати загальний з'їзд спілки. З'їзд має бути в липні місяці марта. Встановлено зібрати такий комітет який допомагатиме єврейським послам у Думі, як що справді „співна рівноправності“ розпадеться. (Тов.)

**Голос селянина про те, що повинна на сам перед зробити Государственная Дума.**

Неділь у дві після того, як розізнано першу Государственную Думу, довелось мені їхати по залізній дорозі. Із балачок поміж дядьками в вагоні я

бачив, що вони їздили у банк нащот земельки.—Там пан продає, а там уже купив банк у пана землю—так банько, щоб була не захватив хто у банку поше-реду; все це примусило селян їхати сотню верст у губерню, щоб побачити „главного“ пана у банку, який що скаже, то так і буде.

Де хто з дядьків закидав слово і про Государственную Думу, що „поки не було Думи, то не бійся, пани держалися земельки, як чортяка купи, а от як прика-зала Дума, то вони вже й муться, хоть і не хочуть, здавати її на банок.—Мене, звісно діло, дуже цікавило, як селяне дивляться на Думу та на земельне пита-ння; і що більш я прислухався, то видно було те, що селяне розуміють так, як я й не думав.

По їхньому виходило так, що Государственная Дума приказала, щоб банк поскупував у панів землю і видав її селянам; що Дума за не іменно і розізна-ла, що вона „дала таку велику силу банькові“, але нічого не поможеться! Усе одно, хоч і розізнали Думу, а все таки буде так, як вона сказала, поїдемо у банок раз, другий раз, третій, і таки муситиме він забрати у пана землю та нам дати! Бачучи, що селяне дуже помалюються і бажачучи з ними розговоритись, витяг я з кишені газету, яку купив собі у дорозі і поситавшись, чи зможуться не кампяти та слухати, начав я її у голос читати.

Газета та була українська, у якій саме як на те і була стаття про „крестьянської баньок“.

З цієї газети, що я читав, та ще й із мого пояснення, дядьки зразу ж зрозуміли інакше. Видно було, що вони побачили свою помилку, що зовсім це не Государственная Дума приказала банькові скупувати у панів землю, і її не за те розізнало, що вона дала велику силу банькові, а за те, що вона добивалася, щоб земля перейшла селянам зовсім иншим шляхом, а не так, як це робиться тепер.

— Чи ти бач! Зливанню промовив один дядько.—Що то воно, як би і ми знали так, як люди! а то живеш, нічого не знаючи! Шіша була чужка, що Думу розізна-ла, але старшина, як поситавши ми його на зборні, розяснив нам інакше: ка-же—ніхто її не розганяв, а тільки пушено членів Думи до дому переві-даться та відпочити; от як школярів ото розпускають на святки із школи, бо на те й закон такий єсть, а потім уже не скоро піп прочитав нам у церкві, що Думу розушено зовсім і скінчили другу, бо ця не діла робила, а тільки шкодила отому! Аж воно, як розсудила поміж людьми, то виходить зовсім не так!..

— Чого тільки начальство та поли не плетуть на Думу, щоб очернати її!.. почав другий дядько. Та тільки ні!.. Чутя ж таки нам було, що отой член Думи, якого устрелили заграєння підкупил-ся за гроші дупубоги!.. Дуже такти стив-ляв за те, щоб банок позабрав у панів зем-лю; і кажуть, він так добре доказав у Думі, що міністри від сорому аж пові-кали!.. Про це хтось був і газетку десь достав, там же було розказано, як його зничка й стреляють!..

— А чи саме часом у вашій газеті такою, де розказується, скільки усіх гро-шей заплачено членам Государственной Думи? Звернувся до мене підстаркуватий чоловік з саквами на плечах, що увесь час, як я читав та розмовляв з дядьками, сидів собі мовчки.

Я, несподіваючись, що таке питання може бути від селянина, сидів якийсь ні у сніх ні у тых.

— То, бачте, на постояльці, де нас чмаєнько ночувало, якийсь парубочок приніс газети продавати, ми й купили одну за п'ятака, читавка мій нами знайшовся і уся як єсть нам у слух до цієї ночі і прочитав... Так от там пишеться, що на членів Думи мусило правительство погратись велику суму народних грошей... Щось не пам'ятаю тільки: сто тисяч карбованців, чи що і от потрачено дуже багато грошей, а користі від Думи наро-дів немає ніяк і; бо вона тільки мішала правительству зомогти нашій нужді як слід!.. Скажіть, будьте ласкаві, не вка-же те правда? Мені щось не віриться, це мабуть брехня!

— Безумовно. Я розказав дядькам, що такі злі брех-ні пишуть тільки по чорносотенних га-зетах і що їх не слід читати, назвав усі ці погані газети, скільки тільки знав їх; підсвитував, які треба читати, у яких пишеться правда.

Принів це я, як факційний дядько, як селяне розуміли Государственную Думу і усе те, що вона і біла.—Тоді вже ми-нуло дві неділі, як розізнали Думу, а селяне не знали, що воно й до чого Герценштейна вони вважали за дуж-гарного члена Думи, що „його й убито за правду, за те, що він казав, що треба, щоб банок селянам землі дав, і раз зна-чать „Дума приказала банькові“, то хоч-те і не подобається панам, але нічого вже їм не поможеться. Коли ж, як запи-тав, як чому вони не читають газет, які можна випусувати гуртком хоч од-ну на село, то мені відповіли: „щя ми і виписали-б такі газети, коли ж чортяки його батька зна, яку його і ви-писати, щоб гроші не пропали! Бо ми, бачте, льде темні і не знаємо, як імен-но газета правду каже, то була астор-чист гроші, а нам і будуть вислати якусь брехню; от якби була така га-зета, як торік мені звагона хтось по-шпував, ну то не жалко б було грошей!

\*) Герценштейн.

— А які ж то газети? Запитував я.  
— То, знаєте, торік, на Микільний святках, найшла мене учителька, щоб я одійз її на станцію, де від цього се-ла верст із сорок буде. Дучи вже на-зад, я мусив підждати на переді, поки машина пробіжить; коли це мене саме, як поїзд біг, як гулиць щось у шук, так на мені і тіло похололо!.. Розлунався... аж щось у бумазі завернуло, я швидень-ко у сани, роздивився, аж там аж десять газет „Хайбороб“... Так от у тих газе-тах, як почитали у нас, то, вірите, зро-ду-з-віку я не чув, щоб хто читав таке, як там написано!.. Правда, там і писало-ся, що за два злоти на цілий місяць можна та газету виписати, ми й посла-ли гроші, коли ж газета і не прислала-ла; та вже не скоро поштар нам ска-зав, що газету „Хайбороб“ заборолено, бо вона погана; так от хто його зна, як тут і вгадувати!

Гарну і правдиву газету хоч і випи-шеш, то тільки гроші пропадуть дурно, бо її зразу ж заборолять, а поміж цими газетами, що виходять, правду кажучи, ніяк не розберемося, та якось таки і не довіряємо їм; бо усе у їх якось не у одно пається, у иній наче-то і на нашу рун кажуть, аде поцупеш другу, то там уже зовсім навпаки пишеться, що перша газета, яку ми читали справе-дливою—бреше, а ця вже лає ту газету і каже, що вона бреше, і—голову тоб-так заморочить, що не добереш, що й до чого!.. От якби сама Государственная Дума вислала нам у село свою власну газету!

Ми добре б уже знали, що це не якась брехня, не хтось ту газету напечатав, а знають самі членів Государственной Думи!..

От, такій газеті можна б сміло і ві-рити, а то хтож його зна!.. Прочитали ми були, не пам'ятаю тільки, у якій газеті, що Думу вже підкупили жи-ди і добра від неї народом ніякого не буде; то ми плюнули і нізкої у село газети й не виписували, щоб менш і біда серця щеміло!..

Із цього, я думаю, дуже ясно те, „що повинна на сам перед зробити Государ-ственная Дума“. Селяне кажуть, що „то-ді діло було б добре, як би сама Государственная Дума вислала нам у сел-газету“. Вони прямо кажуть, що тільки тієї газети вони й можуть „сміло ві-рять“.

Сила Государственной Думи замикаєть-ся у народі, і це вже добре відомо... Але діло того, щоб Дума була сильною, вона повинна як найтісніше зв'язати себе з народом... Зв'язки ці будуть тільки тоді, коли кожне село, кожен хутір, деревня, —читатимуть стенографічні отчети про діяльність Думи, і велике значіння буде мати те, що отчети ці розсилали без-платно сама Государственная Дума.

Широке розповсюдження „звісток з Ду-ми“ повинно бути найпершою метою Думи. Що і коли обумажалося у Думі, хто і що казав, який закон проводить-ся, а який хотілося б правительству з-вести, повинно бути найпершою метою Думи. Що і коли обумажалося у Думі, хто і що казав, який закон проводить-ся, а який хотілося б правительству з-вести, повинно бути звісно.

Бо хоч газети і єсть, можна їх і ви-писувати і бачити все, що там у Думі робиться, але все це не те.

Багато єсть сіл, де зовсім ніяких га-зет нема, багато єсть таких сіл, де і на прогресивні газети дивляться з якимсь недовір'ям, не одважуючись „сміливо їм вірити“, все це повинна Государственная Дума мати на увазі.

У першій Думі видавала, наприклад, трудова група свою газету „Известія ра-бочих депутатів“, але такі газети мо-же видавати і друга Дума, де зовсім инша річ, кожна партія може видавати і свою газету і хто бажатиме їх читати, то той собі і вишле, але партійність у цій справі—на бік, і маючи на увазі се-лянство і салдатів, треба непременно роз-силати безплатно особливу газету „Зві-стія із Государственной Думи“.

Безумовно, газета ця кштуватиме ве-ликі гроші, бо що дня треба її печатати страшною силою екземплярів, але що ж робити!.. Потрачені на це діло гроші не пропадуть марно, бо коли Дума зробить це, то кожен ним зв'язе в на себе з народом так щільно, що тоді вже не осміяється бюрократія поштувати з дру-гою так, як вона поштуєла з першою.

Хай би тоді, що хотіло казав селяно-ві на Думу, брехні вигадуючи, то він би прямо йому сказав: „брешеш, я он читав у тій газеті, що сама Дума нам прислала!; селяне „сміло б вірили“ Дум-ській газеті, і читачи її знали б, який член і що у Думі казав, і знали б, к-муні і як за його щирість і дякувати. Коженшо на заломую від правитель-ства грошіми на цю справу нема чого й надіялись, бо це вже добре відомо, що воно тратить силу грошей, нікого не пи-таючи, тільки на ті газети, які сіють ворожнечу поміж народом, задержуючи ім-голови усіма брехнями; а треба знай-ти де це Думі самій гроші, але хай тільки Дума пошукат, то й знайдеть.

І так, перша постановка Государствен-ної Думи повинна бути та, щоб у кожне село, деревню, хутір,—послати безплат-но газету із Думи!

Коли це Государственная Дума поста-новить і розсилатиме свою власну газету, то не осміяються вже її ніхто вярвати із рук; ні стражник у селянина, ні офі-цер у салдата. Буде та газета „скрізь світ вносить: і у селянську хату, і у сал-датську казарму. Знатимуть і бачитимуть тоді усі, чого Государственная Дума до-бавляється для народу.

Не буде вже тоді так, що як першу Думу розізнали, то селяне не скоро й дізнались про не, а також не знали во-ни й того, що Государственная Дума ро-біла і чого вона добивалася.

**П. Оправхата.**

**По Україні.**

— Київ. 14 лютого кийська поліція сподівалась погрому. При всіх поліцейських участках було заготовлено військо і ко-зачки. По вулицях їздили козачі і полі-цейські патрулі.

(К. Г.)

— Трус і арешти. Цими днями зробле-но цілий ряд трусів і арештів. На львів-ській в д. № 73 зроблено трус в кварта-рі сестер Фельдман. На Крещатику в д. № 5 трушено квартиру студента Кулі-шера, члена ради студентських представ-ників. Після тусу Кулішера арештовано і одправлено до дворцового участка. На Іванівській улиці арештовано після тру-су студента політехніки Павлова. На Су-фійській вул. д. 21 арештовано Олександр-дру Михайлову Кокорину. На Дмитрів-ській вулиці в д. № 84 кв. 9 арештова-но політехнік Вехова і екстерна Нови-кова. Окрім цього зроблено ряд безре-зультантних трусів в либедському та дук-нянському участках.

(К. Г.)

— На волю. З дукнянської тюрми ви-пущено під заставу 1000 карбованців по-літичного А. Квасняцького. (К. М.)

— Виїзд депутатів. Вчора в 7 г. 20 хвилин ввечері виїхали до Петербургу депутати Державної Думи од Київщини.

— До заснування українських кафедр в Київському університеті. Рада студентських представників одержала слідуючі теле-грами, одну од студентів московського університету, другу од студентів межє-вого інституту.

1) „Українська громада при моско-вському університеті, висловлюючи своє обурення кийської професури за її га-лебну відмову піти на зустріч справед-ливим вимогам наших товаришів кий-ських з'єднати духовно з своїм народом і по-чувати, врешті, в університетських мурах річку мову—широ витеяє їх за їх одкрі-тий виступ в обороні прав прагніченого і зневоленого народу і простягає їм ру-ку до спільної і рішучої боротьби за право національного самовизначення українського народу“.

2) „Студенти—українці межєвого ін-ституту нагадують кийському студент-ству, що вони повинно домогатись україн-ських кафедр, пам'ятаючи, що ця вимога не тільки студентів-українців, а всієї свідомої України“.

— В Київ приїхав з Верхівні скв. п. колишній виборець Бобир,—котрого виставлено було без всякої згоди з його боку в списку правих кандидатів. При-їхав він, щоб реабілітувати своє ім'я за-п'ям'явши чорносотенним панським спи-ском. Він хоче звернутися до всіх по-салів, котрі бачили його поведіння від-час виборів, щоб вони дали йому листа з своїми підписами і в цьому листі спи-сали все, що він робив і говорив під-час виборів. Посла Вовчинський уже заявляв нам, що Бобир приїхав тільки 5-го числа ввечері і жив в гостиниці Росія; в Лавру, де пани годували, на-пували і роздавали гроші виб'рцям, він не їздив і не жив там; під час виборів агітував, підмовляв небезпечних селян полавши голос за селян, а не за па-нів.—Цей факт дуже цікавий; він показує на те, як пильно прислуха-ються селяне до своїх виборців і до своїх депутатів, як вони стежать за тим, щоб небуло зради.—Бобир скаржиться що односельчане бойкотують його, ляють і його і дітей, не дають їм проходу і навіть обіцяли спалити його, коли він не докаже, що йшов в згоді з лівим бло-ком.—Помста селян справа страшна і пі-сля цього випадку ніхто не ризикує йти проти їхньої волі.

— Депутат правих од Київщини. Д. Ми-хайлюк, якого вибрано послам до Др-жавної Думи од правих, зайняв кілька літ посаду волосного писаря; з цієї по-сади його скинуто за втрату громад-ських грошей. (К. М.)

— Скрутно стає кийський чорний сотні. Редактор кийської газети „Закон і Правда“ відомий доб. Юзефович звер-тається з проханням до заможих кла-сів громадянства з проханням піддер-жати його справу; газета йде так погано, що коли не буде допомоги, то її хутко доведеться зовсім спалити. (К. М.)

— Липовець кийської губ. Особливо присутствіє уманського окружного суду за участю представників стану розклада-до аграрну справу. Обвинувачувано 5 селян по 269 ст. уг. ул. Троє малолітніх засуджено на 5 днів, решту на 10 днів арешту.

(К. М.)

— Призначена до розгляду в тім самім присутствіє справу по погром в м. Жоринцях, одкладено через те, що не виялось кілька важних свідків.

(К. М.)

— Депутат Нечитайло в Шполі. Вибра-ний депутатом од селян Нечитайло обі-здив свій район і зв'язав між иншими у Шполі. Ранком, коли з'їхалось багато селян, він зробив мітинг, але скоро з'я-вилась поліція і арештувала всіх.

(К. М.)

— На Поділлі. В м. Пісчанці зіб-алась кумпанія, що складалася з полі-цейського урядника Серебря, пещан-ського волосного старшини, інстру-ктора стражників і старшого городника. Ця достойна кумпанія почала робити колотнечу і галас по цілому місті і вреш-

ті досталась до холодної, де сиділо троє обвинувачених в чомусь селян; Умирвир-ських туди, обворених злочинці під керу-ваням урядника, почали бити усіх трьох; побивши всіх їх тяжко, вони двоє заби-ли на смерть. Катували шашкою, коли їх жертва уже були в нестямі, вилізали на гряди. Ранком в холодній знайшли два скам'янілих тіла і одного, що конав в предсмертних муках. Убийці були ареш-товані, але страх обняв всіх, коли побачи-ли, що через десять днів цих звірів випущено на волю під заставу в 100 карбованців. Тепер вже ходять чутка, що є свідки, які упевнюють, що ареш-тованих буди би то вже раніш було по-бито. (К. М.)

— Селянський депутат од Полтавщини. Членом Державної Думи од селян ви-брано, як відомо, Єфима Сайка. Йому тепер 28 літ. Родившись в бідній се-лянській сім'ї, здобув освіту в сільській школі. Скінчивши її, він став на служ-бу писарем у волості. Цю службу він покинув в 1905 році, коли виїхав до Москви, де вступив на курси шотово-ства. Скінчавши їх, він вернувся в ві-днє село і почав жити серед селян. Тут його начальство обвинуватило в „злочин-ній“ агітації серед селян; і заарешту-вавши посадило в пересильську тюрму. Випущено Сайка після місяця сидіння і оддану під догляд адміністрації, яка повсяк час переслідувало, його і не раз обіцяла, що за ним, як за „шкідливим“ членом громади „перемонтить“ не бу-де і зашле на Сибір. По переконанням Сайко—крайній лівий. (К. Г.)

— Катеринослав. Робітники с-р шлють у Думу наказ депутатам: домогатись об-цялізувати землі і здійснення мінімуму робітничої програми. (К. М.)

**За кордоном.**

Трансвал. Перші вибори до парла-менту. Минулого року англійське пра-вительство оголосило конституційну хар-тію для Трансвалю. На основі цієї хартії відбулися 7 лютого перші вибори до палати послів, яка має складатися з 69 членів. Виборе право до палати послів мають і англійчане й бури, які прожива-ють в країні принаймні шість місяців. На ви-борах демократична партія бурів одерж-ала 36 місць, зоопромишленна посту-пова партія 21, англійські націоналісти 6, а партія незалежних і робітнича пар-тія по 3 місця. Значить, у парламенті заохяться поступово-демократична біль-шість.

Бельгія. Похорони Черняка. 5 феб-раля відбулися в Антверпені похоро-ни російського революціонера Черняка, який, як ми вже довели, загинув загадковою смертю на шведських караблях, на яким їхав зі Швеції до Англії. Ці похорони оберну дся в величаву демонстрацію. Натомі народу був величезний. В похоро-нах прийняли участь провідники бель-гійського робітничого руху, представники російської соціал-демократії і Бунаду. На домовину покладено вінки від париж-ського комітету для підмоги російським політичним емігрантам, від шведської соціально-революційної партії, від редак-ції французького органу російських со-ціалістів-революціонерів „Tribune Russe“, від міжнародного соціалістичного бюро, від бельгійської робітничої партії, від російських революційних груп в Швей-царії й Італії та від інших соціалісти-чних організацій.

Германія. Інформаційні бюро для жі-нок. Ще з 1894 р. почали закладатися в різних містах Германії бюро юридич-ної допомоги жінок і тепер таких бюро є в Германії коло 70, а всі вони з'єднані в одну союз. Протягом 1906 р. ці бюро дали коло 16,000 порад. В тих борах заняті виключно жінки. На думку заклад-чиків цих бюро в чисто жіночих юридич-них випадках (як шлюбна розлука і т. д.) треба брати під увагу не тільки юри-дичний, але й людський бік справи. А жінка все швидче звертеться за порад-ю в такій справі до жінки, як до му-жчини,—з другого ж боку жінка швидче зрозуміє таке діло і дасть відповідну по-раду.

З 1900 р. істнує в Берліні також за-гальне інформаційне бюро для жінок, яке має на меті дати пораду у всіх випад-ках, які мають якийсь значіння для жі-нок. До цього бюро найчастіше зверта-ються ті, що примушені шукати робо-ти.

Франція. Після мови Бріяна. Стано-вище, яє з'явив французький міністер просвіти Бріян у своїй мові підчас ста-нової дебати про церковну політику теле-різного кабінету, викликало знов нево-лодення в Ватикані. Папа не хоче, щоб французьке духовенство згодилася на таку формулу контракту в справі цер-ковних будинків, яку пропонує Бріян. З цього приводу сирана відділу церкви від держави знов затягується.

Нове розбиття корабля. 9 лютого роз-бився об скелю коло пристані Каней (на остро-ві Крети) корабель „Impregatrix“, що на-лежав до австрійського Лойда. Частину людей врятовано. Вчора сповіщали ми про розбиття корабля „Берані“ коло Гол-ландії,—а отже вже друга катастрофа на морі!..

3 наукового, літературного та артистичного життя.

Проф. В. І. Модестов.

В Римі помер 13 лютого проф. Модестов (родж. 1839 р.) визначний знавець класичної філології й публіцист. З початку був приват доцентом в одеській університеті, потім проф. в Казані, в Києві а обійняв аж до кінця своєї служби (1893 р.) знову в Одесі на тамашньому університеті. Модестов був автор багатьох праць про римську літературу (Трагедія і епоху соціалізму, Римська письменність в період царей, Історія римської літератури і ін.).

Театр і музика.

Трупа М. Садовського в неділю 18 февраля впорядковує український спектакль на користь бідних учнів Кам'янець-Подільської гімназії в Пушкінському Домі.

Українська трупа О. Суслова в великий піст гратиме в Петербурзі в театрі „Пассажд“.

Дописи.

Харків. 11-го лютого відбулася установчі збори безпартійного товариства студентів українців вищих шкіл г. Харькова.

В дискусії, яка виникла з приводу доклада, прочитаного студентом П. різко визначилися дві течії серед харківського українського студентства. Одна течія націоналістична, в дусі Н. У. П., друга течія соціал-демократична. Промовець с.-д. покладаючи на прикладі з історії українських студентських організацій в Харкові, доводив, що такі організації завжди були не діяльними жертвами, „безпросвітними“ товариствами. Ставлячи своєю метою „самоосвітню“, „самоонованню“, замикалися в узьке коло поставлених завдань, вони однієї від себе найбільш активну частину українського студентства, яке шукало живої продуктивної роботи і розсидалися. Те студентство, що хоче боротися за національне визволення свого народу, промовець с.-д. заклинав вступати до політичних партій, де в його думку вони здобудуть і необхідне виховання і здібність бути діями на рідному полі, указавши далі на те, що класова диференціація громадянства і протезність класових інтересів, промовець с.-д. розвивав далі ту думку, що тільки пролетаріат вміє взяти на себе завдання національного визволення, як клас революційний, в його ряди він кликав українське студентство, а саме перейнявши світоглядом пролетаріата, стати на класову точку погляду.

Промовці з лагера Н. У. П., борючись ідею за-скасування безпартійного товариства, дивляться на нього як на школу, де будуть виховуватися „здібні“ українські дітячі, які потім знайдуть собі місце для практичної діяльності в відповідних політичних партіях. Оповідуючи соціал-демократу євнуїсти говорили, що української буржуазії немає, що є тільки український пролетаріат і увесь варод український є народ пролетаріат; що українська рад.-дем. партія—партія соціалістична; що інтереси укр. пролетаріата не ідентичні з інтересами пролетаріата російського, а позаяк рос. с.-д. нехоче національним питанням, а укр. с.-д. в своїй діяльності підлягає директивам п.-н. російської партії (?).—через це українському студентству немає рації тітати українськ. с.-д. В програмі с.-д. партії є „жарене курятко“ 8 год. роб. день. Курятко хоть кусочок і смачний, але пролетаріат, на думку євнуїстів повинен отдати перевагу перед ним чомусь іншому. Але чому, власне, дати перевагу не власноєму. Збірники встигли прийняти тільки 1-й пункт статуту і політичну платформу.

1 п. статуту: „Тов. має своєю метою наукову і політичну освіту та самосвідомість студентів українців, соріяти їх з'єднання і виховання здібних дітячів на рідній мові“.

Під впливом дискусії ініціаторами товариства була введена і прийнята тава поправка до 1 п. ...реагує на всіяк аянцва національно-політичного життя в межах політичного мінімуму“ Поправка пропонуєла с.-д. була одкинена не значною більшістю голосів.

Сосницький повіт (на Чернігівщині). Вибори до другої Державної Думи знову розворушили життя між селянами цього повіту. „Як то буде друга Дума і що вона дасть?“—ось які темер думки вітають у голові нашого селянина. На другу думу селяне знову покладають велику надію, що вона дасть їм і закони рівні для всіх громадян Росії, а що найголовніше, так се для крайного селяньського життя часті їм землі. Темер у нас по селлах тільки й думки, тільки й балачки між селянами, що про думу та про те, чи буде вона так, як і перша дума гостро виступати проти міністрів, домагаючись „землі та волі“, чи змалить із справжнього шляху і піде вкупі з панам, алеж тоді—кажуть селяне—ми й сами будемо робити цюсє винше, а жити так далі, як зараз живемо, ми не можемо“.

Жалкують наши селяне, що нема на цей раз депутата від нашого повіту, „бо ніхто добре не може знати про наше бідніше життя, як тільки наш чоловік“, алеж більше свідомі селяне на це кажуть, що „для нас свідомі селяне не це звідки б той представник не був, аби б він був гарний оборонець наших інтересів, бо темер тільки треба буде добитись нами волі, а всі інші справи у нашому житті улаштує наша дума, яка буде робити тільки так, як того бажає народ, а не так як хочеться бюрократам“.

ше селянство починає розуміти свої інтереси і що далі то все більше і більше становить свідомістю у політичних справах, але ж ті політ. що темер все частіше і частіше починають з'являтися у нашому повіті велику шкоду роблять вільному рухові.

Після роспуску першої державної Думи у нас по селлах почало коїтися Ворз на що: крадіжки, підпалзи і т. і. Останніми днями не приходить того й дня, щоб десь не почув, що у одному селі спалено, у ньшому селі від крадіжок прямо така нема життя селянам, а у такому то селі нічю на вулиці ограбовано якусь бабу і забрато у її 20 карбованців грошей (се було у с. Маковий) і так далі без кінця краю. А ліхі люди „чорносотенці“ одно брешуть та нацьковують темер селянство проти „демократів“, кажучи, що отто все ліхо йде від „демократів“, хоча треба правду сказати, що у нашій місцевості селянство вже добре знає, що то такі за люди „демократів“ і що „чорносотенці“, чорносотенці як кажуть сами селяне, темер вже до краю обрехались! Алеж с, звичайно, й такі селяне, що ймуть віри тин гадкам балачкам „чорносотенців“, та це вже тільки тілі селяне, що живуть по хуторах, та по дуже глухих селлах, хоча треба додати, що й ці селяне бажають землі та волі і в які рази не првстають до чорносотенної партії „союз русських людей“, бо в цій партії сидять одні тільки великі пани, та нові п'явці то-що так кажуть наши селяне і це справділося в дійсності, бо коли у наш повіт іде в осесі 1906 року приїхали „союзники“, щоб заснувати виддіа „союза“ у нашому повіті, то й поїхали, вічого не зробивши.

Цікавляться наши селяне й тим іше, що то скажуть народні представники тому „місїотів (Гурко), що грошей бодацько загортав, а гододним селянам хліба й по сей день нема.

Бібліографія.

Український календарь „Рідний край“ на 1907 рік. Полтава 1907. (Видання часопису „Рідний Край“).

Календарі належать до тої категорії книжок, що доходять найдалше, іноді в такі глухі закутки, куди наврод чи попаде яка небудь інша книжка. Видавці календаря, розісланого редакції „Рідного Краю“ з 13 Н—ром газети, справедливо кажуть, що кожна хата повинна у себе мати календарь. В передмові до книжки читаємо, що видавці бажали в ній дати окрім звичайних календарних відомостей, ще йде-що з того, що цікаво, що повинен знати кожний ширий син свого народу, кожен свідомий Українець“. З цим розуміється, не можна не згодитися, та з другого боку воно кладє на видавців обовязок постаратися, щоб добір уміщеного в календарі матеріалу був як найкращий.

Що до літературної частини календаря „Рідного Краю“, то вона складається за винятком коротенького одповідання В. Стефаніка „Виводили з села“ (с. 122), в самих віршів. Починаючи з народної думи „що на чорному морі“... подано тут найкращі поезії наших письменників від Котляревського аж до наймолодших. Коли до цього додати „жарты“ (с. 120) і „загадки“ (с. 132), то з літературного відділа календаря можна бути в повній задоволенні. Більш богата й не менш интересна інформаційна просвітливо-наукова частина календаря, та далеко не усе, що тут подано, можна пошнитти без деяких уваг. Поминаючи відділ чисто календарний, якого передруковано з календаря київської „Просвіти“ та статті загального характеру, як „Про землю і племена людські“ (с. 37), „Відомості про Європу“ і т. п. спинимося тільки на статтях, що дотикаються України і її справ. Сюди належить статистична стаття „Україна“ де подано, скільки українців по всій Україні і по однихокі краях та губерніях. Потім йде „Хронологічний огляд історії України“ (с. 57). „Українська мова“ (с. 53), статті про українську літературу, книжки часописи, товариства, про будову пам'ятника Шевченкові, при чім подано коротенький нарис про життя Шевченка і його значіння, а далі гарна стаття про „Жіночу справу“ і т. д. Та найгарніша з тих статей це „Українська мова“, де говориться про рідну мову, її значіння для народу та наприж в якому вона має далше розвиватися. Висловлено тут такі розумні погляди, що не тільки селянам, для яких статті головню призначена, але нашим інтелігентам радичи б ми її взяти собі на увагу. Та за те найслабшими вийшли статті „Хронологічний огляд історії України“, „Українська література“ та інформаційні показники нових книжок та часописів українських. Про хронологічний огляд історії України можна тільки пожалувати, що він полався в такому власноє виді. При недостатчі рїжних важких правдивих фактів подано тут цілу низку подій, яких або зовсім не було, або відбулися вони зовсім не так, як тут сказано.

Так напр. говориться тут категорично про закладення Запорожської Січі Остапом Дашковичем, як про певний факт, від якого буцім то зачалася історія Січі в такої форми, в якій ми і бачимо пізніш і відколи буцім зачалися неперервний ряд отаманів. Так сказано про упорядкування Січі королем Баторієм й надання ним отаманові Ружинському гетьманських клейнодів—чого як відомо, не було. Сюди належить анокрїфічна звістка про спалення Надіявка і його товаришів в мідяному бичу, а так само про будім то неперервике гетьманування

Сагайдачного від 1606—1622 р.р. Далі сказано, що в 1667 р. стала Андрусівська умова з Поляками—а що це за умова—не подано. Там само не згадано про другий поділ Польщі, хоч він далеко для нас важливіш, ніж напр. третій, про який тут сказано і т. д. Кожний згодиться, що такий огляд історії з такими невірними й непевними звістками, призначений для некритичних читачів може вчинити навіть шкоду. Що-ж до хронологічного огляду української літератури, де після коротенького вступу подано тільки голі імена письменників, то з нього навряд чи багато можна буде скористати. Головна недотача показників нових книжок та часописів—це їх неповіднсть. Звичайно рідко який показник буває повний, та діло в тім, що тут пропущено, незнаємо чому, видання Наукового Тов. ім. Шевченка „Записки“ і видання по однихокі секції. Здається, що не завважати їх трудно було, тим більше, що число виданих інституцій й виданих книжок не так то се дуже в нас велике.

Загалом беручи все такі податтвський календарь мимо показаних нами недотач книжечка интересна і чимало користі може привести читачам, а притім і ціна її (15 коп.) зовсім невелика. Тому бажамо й, щоб вона відповідно до бажань видавців була в кожній українській хаті. І. Днидноро.

БІРЖА.

Петербургська біржа 14-го лютого 1907 р.

Table with 2 columns: Description and Price/Value. Includes entries like Державна рента, Заставні листи, Внутрішні з вираш. повичка перш. р. 1864, etc.

Залізничні Поїзди.

Table with 4 columns: Штудено-Західний (Юго-Западный залізниця), № поїзда, Одходить в Київ, Прибуває до Київ. Includes train numbers like Кур'єр I, II, III, Одеса Кішнев, etc.

Table with 3 columns: Name/Address, Price/Value, and other details. Includes entries like Минак П. Ш. кл. до Ольшанців, Пасааж. I, II, III, кл. Сарви, Ковель, etc.

Редактор М. Павловський.

Видавцьє Є. Чиналенно.

Оповідки.

На вїзд студент шукєє УРОНА. Адреса: Київ Тарасовська 23—25, кв. 17. Д. К. 2—3

Вѣкѣ

Еженедѣльничъ религіозно-общественої жизни и политики. При ближайшемъ участіи: свящ. К. М. Аггеева, проф. С. Н. Булаганова, А. С. Воляжского, А. В. Карташева, свящ. Т. С. Петрова.

Въ годѣ: 50 №№ „Вѣка“, 50 №№ „Церковнаго обновленія“, 24 вып. „Библиотеки Вѣкѣ“.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: на годѣ—6 р., 6 м.—3 р. 50 коп., 3 м.—1 р. 75 коп., 1 м.—60 коп.

Контора: С.-Петербургъ, Невскій пр., 40. 1—3

Менлі

ковдри, пледи, фуфайки, кальсони, панчохи, носки, камаші, рукавички, бязки, спідничі шапки.

С.-Петербургська фабрика білизни і галстуків

Р. М. ГЕРШМАН, Прорїзна 2, телеф. 285.

Пріймає замовлення на перероблення і значення білизни.

— Ціни без торгую. — 100-44-7

КОНКУРС.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові оголошує отсім конкурс на посаду кнїгарського співробітника в своїй кнїгарні. Від кандидата вимагається, щобі знав кнїгарство загальнє і вмів полагоджувати самостійно кореспонденцію і бухгалтерію. Першою вимогається докладного ознайомлення з українською літературою. Першою вимогається докладного ознайомлення з українською літературою. Першою вимогається докладного ознайомлення з українською літературою.

За виділ: М. Грушевський, голова. В. Гнатюк, секретарь.

4—10

ДІЛО

Виходить у Львові щодня (крім неділь і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплата на „ДІЛО“

в Австрії: на ділий рік—32 к. на пів року—16 к. на місяць—2 к. 70 с.

за грянцєю: на ділий рік—44 к. на пів року—22 к. на місяць—3 к. 70 с.

У Львові (без почтової переписки)

на ділий рік—28 к. на пів року—14 к. на чверть року—7 к. на місяць 2 к. 34 с.

Поодинокє число і штуде у Львові 10 с., на провинції 12 с.

В КНИГАРНІ

„Київской Старини“

продаються ось які нові українські книжки:

- Будніновський В. Хлопська послисть Львів ціна 60 коп.
Вери Моріє. Євангеліє Львів р. 1905, ціна 20 коп.
Віблия Львів. р. 1903, ціна 20 коп.
Висшепський Олекса. На передній, увага про суцасні відносини Росії, Львів р. 1901 ц. 1 руб.
Гринченко Б. На роспутті. Поеміє. К. р. 1907, ціна—
Українські народні казки, вибрані для дітея. 3 малюнками. К. р. 1907 д.—
Сам собі пан. Оповід. Видан. друге. К. ціна 3 коп.
Г. Н. Дієл федералізм у декабристів К. р. 1907, ціна 10 коп.
Золє Е. Напад на маміє. Львів р. 1901, ціна 10 коп.
Кобиляцька Ольга. До світє, новелі і нариси Львів р. 1905, ціна 1 р. 10 коп.
Всі ці книжки і часописи можна дістати в кнїгарні „Київской Старини“, Безаківська, ч. 8. Тут же пріймається передплата і продаються окремі книжки журн. „Літ. Науковий Вістник“

ЗОЛОТО, бриліанти, срібло, ГОДИННИКИ РІЖНИХ ФАБРИК радить в великому виборі Клавдій Сергієвич РОГІНСЬКИЙ, № 89. Александрівська ул. Телеф. № 2095. Прейс-куранти на баланзі безплатно. 124

„НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ“

у Львові, рїг ул. Сикстуської і Костюшки (станція трамває електричного. З двірця [вокзалу] головного, а з станції Львів-Підзамче дрожкою).

Готель, реставрація і каварня

уряджені на спосіб віденський. Освітлення електричне, електрична вїнда, телефон, купальні зміни теплі. Ціни кімнат від 1 карб. до 5 карб. В домі кравець фризисер і швецъ „Народної Гостинниці“ близько до „Труда“, „Ризици“, „Бесиди“, „Народного дому“, Краєвого банку і инш. Також помешкання на нічліг для селян, (в зимі від особи 40 коп., в літі 30 коп. чого в заднім инш готелях, крім „Народної Гостинниці“ нема. „Народная Гостинница“ пріймає нових членів вкладки на книжочки до опрощення. На численні відвідини нашого народного заведення числить. Дрожка парокївна з головного двірця (вокзалу) в день 60 к., в ночі 70 к.

Дирекція 10-471